

Dansk - eksamen nr. 1

Forberedelsestid: 60 min.

- Se video: Intro
- Forbered opgaven
- Se video: Eksamen 1
- Diskuter elevens præstation og giv en karakter
- Se video: Votering
- Konkluder hvad der lægges vægt på

OBS!

Se også gratis videoer med gode råd om prøver og eksamen.

Mød en række deltagere i serien "Ved det grønne bord"

www.dgb.dk

Redaktionen har i det omfang det har været muligt indhentet tilladelse til at citere eksamensopgaverne. I enkelte tilfælde er det ikke lykkedes at finde ophavsrethaveren. Skulle nogens ophavsret være krænket bedes de kontakte PTV film.

Rapportens sprogbrug.

Emne:	Rapportens sprogbrug.
Stofområde:	Det sproglige.
Tekstmaterialet:	a) "Respekt, der" – leder i Politiken 18/11-2004. (Ulæst) b) "Ryst din røv, so" – er det sproglig berigelse? Af Annette Dina Sørensen. Fra Politiken 18/11-2004. (Ulæst).
Fokus:	Der ønskes en analyse af begge tekster med henblik på at bestemme den sproglige diskussion, der igen relateres til den kommunikationssituation, som teksterne har indgået i.

Respekt, dér

Leder

Rappere holder liv i det danske sprog

Hiphop-miljøet har givet det danske sprog en ny melodi; en fabulerende hjerterytm, som forhåbentlig kan bringe vores modersmål gennem overgangsalderen. Ingen tvivl om, at de fleste danske raptekster er sygt platte, vulgære og pubertært umodne. Og hvad værre er: Attituderne er ofte pinagtigt påtagede. De fleste danske rappere har levet en alt for tryk middelklassebarndom til for alvor at kunne træde i karakter⁽¹⁾; de har ganske enkelt for lidt at fortælle. Ikke desto mindre fremgår rapmusikken i dag som det vigtigste sproglaboratorium. Ironien krølles ofte så mange gange rundt om sig selv, at man virkelig skal være nede med sine hjemmedrenge for overhovedet at kunne fatte, hvad der er op og ned; hvem der er venner og fjender. Rapperne formår at bringe det danske sprog derud, hvor man ikke ved, om man skal grine eller græde.

Forfatteren Hanne-Vibeke Holst har valgt et tredje ståsted. Hun er vred, edderspændt arrig. Hun angriber de unge danske rappere – med den 25-årige nordjyske rapper Niels 'Niarn' Roos som eksempel – for at lukke "så fuck-ing meget sexistisk og voldsforherligende lort ud, at man skal lydisolere sig for ikke at blive sølet til." Og videre: "Kan det udelukkes, at din attitude og dine rå tekster er med til at opildne unge drenge til at dyrke en destruktiv machoidentitet som sexfikserede storbykrigere med den ene hånd på knivskæftet og den anden nede i trussen?" spørger den 45-årige forfatter og svarer dermed selv indirekte – og helt forudsigeligt.

Med sin moralske opsang går Hanne-Vibeke Holst – og med hende millioner af bekymrede husmødre – imidlertid skævt af et ungdomsfænomen, der stikker langt dybere end det rå sprog og provinsielle gangsterattituder: I Danmark har rapmusikken sat gang i en kædereaktion af skæve rim og underfundige ordlege blandt unge. Den danske hiphop har haft en afsmittende effekt på glæden ved ordspil, rim og rytme, der næsten kan måle sig med Halfdans 'ABC'⁽²⁾. I modsætning til de fleste andre musikgenrer har rappens rimsmøde nemlig insisteret på at bruge det danske sprog. Og dét bør altså give lidt 'gadetroværdighed'.

Rapperne har selvsagt et ansvar for – i det mindste – at kunne forstå, hvad de sætter i gang, når de uddeler lyriske lussinger til 'kællinger' og andet godtfolk. Men fri os så i øvrigt fra tantemoralen og stillekupeerne⁽³⁾.

(Politiken, 18/11-2004)

(1) træde i karakter: finde sin identitet og optræde i overensstemmelse med den

(2) Halfdans ABC: Halfdan Rasmussens og Ib Spang Olsens kendte og elskede rimbog for små børn

(3) stillekupe: særlige kupeer i togene, hvor der ikke må snakkes (heller ikke i mobiltelefon)

Tekst b)

120

'Ryst din røv, so' – er det sproglig berigelse?

Anette Dina Sørensen, kønsforsker

Nu har 45-årige Hanne-Vibeke Holst igen opført sig som en tantet, bekymret husmor, forstår man på både leder og kulturforside i torsdags-Politiken. Hun har tilladt sig at revse de mandlige anmelderes kæledægger, de danske rapmusikere, for deres sexistiske sprogbrug.

5 Ifølge Politiken er Holsts alder og køn diskvalificerende for hendes kritik. Hun er simpelthen for gammel og for feministisk til at forstå, at det er kunst, der er tale om. At 'møgso', 'luder' og 'kælling' bare er kreative armbøjninger i det kunstneriske "sproglaboratorium".

10 Selv blev jeg nærmest lykkelig over hendes arrige udladninger i lørdagens Politiken. Og godt skrevet, var det sgu! Tak, Holst! tænkte jeg i mit stille sind, mens jeg sad på lokum og bladrede i avisen.

Endelig en med nosser store nok til at formulere det, jeg og mange andre – også mænd – hovedrystende tænker, hver gang kæledæggerne vrisser deres kvinde- og bøsseforagt ud i offentligheden velsignet af anmeldere, der 15 finder det kreativt banebrydende, at drengene har lært at sige patter og bøsse-røv.

Selv er jeg 42 og derfor i Politikens begrebsverden angiveligt for gammel til at fatte tingene – på linje med Holst. Og måske er det ligeledes aldersbetin- 20 get, at jeg føler lammelse, når to småpiger på 20 kalder mig 'gamle luder' en nat ved Nørreport Station, fordi jeg står forrest i taxakøen. Eller når en dreng med anden etnisk baggrund ruller bilruden ned og skriger 'so' efter mig i myldretidstrafikken. Det er sikkert bare mig, men det føles ydmygende.

25 Politiken arbejder ellers hårdnakket på at trække grænsen mellem kunsten og virkelighedens verdens, og overbevise læserne om, at råbene på Nørreport intet har at gøre med rapmusikkens kategoriske udmeldinger. Både den debuterende Niarn og den ældre rotte i faget Jokeren bedyrer lamme- fromt i artiklerne, at de skam ikke er sexister, men tværtimod ææælsker og respekterer kvinder.

30 Og fra vidneskranken akkompagnerer sprogforskeren, at ord skifter betydning afhængig af, hvilken sammenhæng de udtales i. Så don't worry, gamle tudefjæs-feminister, 'luder' betyder noget helt andet, når Niarn rapper det, end når drengene skriger det efter pigerne i klasseværelset.

35 Kan hænde at 'so', 'luder' og 'bøsse' twistes fra den ene sammenhæng til den anden. At tid og rum potentielt kan forskyde betydningen, så det ned-sættende og sexistiske opløses. Det er bare ikke tilfældet her. Rapkulturens

vedholdende interesse for at bruge ordene er netop betinget af, at deres oprindelige betydning stadig klæber og ikke kan misforstås. At ordene faktisk henviser til noget genkendeligt – noget der virker stærkt og gør nas at få smidt i ansigtet.

Denne antagelse bestyrkes af, at ordene jo ikke bruges til at beskrive en cykel i rapteksterne, men fortsat bruges som karakteristisk af kvinder, der ikke lyster, og mænd, der falder uden for den maskulinitetsforståelse, rapkulturens homofobiske(1) hulemand abonnerer på. Niarn siger det selv i Politikens interview: "I min branche er der mange kvinder, der opfører sig på den måde, som jeg rapper om – der er løse på tråden og så videre. Det er jo ikke bare noget, jeg finder på." Joh, det er Niarn! 'løs på tråden' er din fortolkning af kvinders seksuelle adfærd, 'luder' er begrebet, du stigmatiserer(2) og regulerer deres adfærd med.

Det værste er ikke, at kæledæggerne afviser at mene, det de rapper. Det værste er, at de ved bestandigt at skrive sig op i sprogets mest menneskefjendske hjørner legitimerer brugen af ordene, og skaber grobund for menneskefjendske holdninger – i klasseværelset, på gaden, blandt mennesker med forskellige etnisk baggrund og forskellige seksuelle præferencer. Det bliver okay at skrive 'lede møgso', for det gør Jokeren, og han er jo kunstner.

I Århus sidder en flok 'gamle tanter' og 'husmødre', der bekymrer sig om udviklingen. De er godt nok politikere og skolelærere, men pyt nu med det. De har indført nul-tolerance-princippet over for børn og unges sprogbrug. Politiken mener sikkert, at disse mennesker heller ikke har fattet, at gløserne er en berigelse af sproget. At køn og magt skulle influere konstruktionen og den legitime brug af visse begreber, mener Politiken sandsynligvis ikke, der er belæg for at konkludere.

Alligevel er det værd at tænke over, hvorfor kulturen ikke stiller en tilsvarende række kreative begreber om maskulinitet til rådighed for ungdommens sociale kommunikation. Hvorfor er det ikke pigerne, der rabler sexistiske og seksuelt intimiderende(3) gløser af sig i anmelderroste sange – og i klasseværelset? Hvorfor? Historisk set har kvindebevægelsen forsøgt sig, da den satte ord som 'patriarkalske svin', 'mandschauvinist' og 'stodder' i omløb for at tage magten og markere foragten for den undertrykkelse, de mente at være ramt af. Og i midt 90'erne uddelte Kvindeligt Selskab 'Pikhoved-priksen'. Ingen af initiativerne faldt heldigt ud.

(1) homofobisk: angst for bøsser

(2) stigmatisere: eg. brændemærke eller såre på en måde, så alle kan se det; Overført betydning: udsætte for offentlig foragt.

(3) intimiderende: gå for tæt på (med medbetydningen 'at skræmme')

Jeg husker især mediernes amokløb omkring 'pikhovedet' – fordi jeg selv fandt initiativet uanstændigt og undergravende for dialogen mellem kønnene.

5 Men hvorfor reagerer verden så kraftigt, når mænd hænges ud, og hvorfor kan en vending som 'ryst din røv, so' i den grad opfattes som kunst og sproglig berigelse, at den placeres med store typer på forsiden af Politiken?

Mænd i min omgangskreds er dødtrette af rappernes besidderiske terrænpisseri, ikke mindst fordi de mener, det smitter af på vores maskulinitetsforståelse.

10 De vil ikke slås⁽¹⁾ i hartkorn med hulemænd, der trods skelsår⁽²⁾ mener at have hånds- og halsret⁽³⁾ over kvinders seksuelle adfærd. Og pigerne, der skal leve med skældsordene og den seksuelle intimidering, hvad siger de? Min datter på 17 ryster resigneret⁽⁴⁾ på hovedet. "Man vænner sig til det. Det går ind her og ud der," siger hun, og peger på ørerne. "Bliver du ikke tosset,"
15 må jeg vide. Hun nikker tøvende, "det er jo idioter, der siger sådan noget, det ved man bare." Protester er der imidlertid ikke mange af, indrømmer hun, for den røvfuld man risikerer, er det ikke værd. Så hellere holde kæft.

Selvfølgelig har Niarn, Jokeren, L.O.C., Nick & Jay og alle de andre et ansvar
20 for de sexistiske murbrokker de sender i omløb, og som småpiger, voksne kvinder og mænd, der tilfældigvis elsker andre mænd skal lægge krop til.

Uanset hvor mange skulderklap anmelderne uddeler, er rappernes ord forankret i en kulturel virkelighed.

Hulemændene afviser at være sexistiske, ja! men de bærer ved til en
25 samfundsmæssig sexismen, som et ligestillingsorienteret samfund absolut ikke kan leve med. Hvornår går det op for Politiken?

(Politiken, 18/11-2004)

(1) slås i hartkorn med: blive placeret i samme kategori som

(2) skelsår: nå den alder, hvor man kan tage ansvar får sine handlinger

(3) hånds- og halsret: ret til at råde fuldstændig over en person, herunder straffe vedkommende

(4) resigneret: opgivende